www.svoboda-news.com

Entered as second class matter (No. 799), authorized by the Act of October 3, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXIX. — Число 238. — Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 12. жовтня, 1921.

VOL. XXIX. — No. 238. — Jersey City, N. J., Wednesday, October 12, 1921. — THREE CENTS

СКЛАДАЙТЕ ПОЗИЧКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ І ЗАКРІПЛЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТИ ГАЛИЦЬКОЇ ДЕРЖАВИ

РІЖНІ ПЛЯНИ ДЛЯ ПОМОЧІ БЕЗРОБІТТЮ

ВАШИНҐТОН, 10. жовтня. — Завтра збирається наново повна конференція для безробіття і зараз на першім засіданню будуть предложені пляни ріжних комітетів, які тепер організаційний комітет конференції збирає в одну цілість.

Межи плянами, предложеними ріжними комітетами конференції для зарадження безробіттю, найбільше уваги звернули на себе два пляни. Один з них пропонує, щоби для облекшення безробіття ужити американських кораблів, яких велике число стоїть зовсім без ужитку; радять саме, щоби сі державні кораблі торговельні винаняти дешево для перевозу американського вугля на заграничні ринки.

ПЛЯНИ РОБОТИ КОЛО НАВОДНЮВАННЯ СУХИХ ОКОЛИЦЬ ДЛЯ БЕЗРОБІТНИХ.

Другий плян радить, щоби американський конгрес ухвалив більшу суму на так звану рекламаційну роботу, себто на роблене неуправлюваних околиць догідними до управи. При сім обчислень, рекламаційна праця моглаби дати заняття яким 32 до 88 тисячам робітників. Начальник американського рекламаційного урядового бюра обрахував, що якби американський уряд через зиму видав 10 міліонів долярів на наводнюючі роботи, то се далоби заняття 16.000 робітників безпосередно при самій роботі, не числячи того, що се далоби також богато роботи посередно, при доставі ріжних матеріялів, потрібних до наводнювання, як: цементу, рур, тощо. Він стверджує, що саме, якби американський уряд має уже готові пляни для насоднюючих робіт, і кождої хвилі може почіпати роботу.

Той самий урядник додає, що американський уряд міг би також почати роботу коло будови двох великих каналів в Арізоні і Каліфорні. Вони вимагалиб нового вкладу в сумі 28 міліонів долярів і занялиб величезне число робітників.

ВИВІЗ ВУГЛЯ ДЛЯ ПОМОЧІ БЕЗРОБІТНИМ.

Секретар торговлі Гувер предложив Американській Корабельній Раді плян помочи безробітним та заграничній торговлі при помочи уживання стоячих дурно американських кораблів.

Він радить, щоби кораблі сі відпускати приватним людям на ужиток за дешеву ціну, рахуючи їм приміром по одному долярови за місяць, з тим, що вони мають уживати їх до перевозу американського вугля на заграничні ринки. В той спосіб сотки американських кораблів, що тепер стоять без ужитку, будуть робити хоч яку-таку службу, а з другої сторони се вратує американську заграничну торговлю, яку чужі купці виперають з усіх заграничних ринків. Американський вугользнов верне на заграничні ринки, що своєю чергою дасть товчок до жвавійшого руху в добуванню вугля, що відобється корисно на заняттю для вуглевих майнерів.

ВАЖНЕ РІШЕННЯ В СПРАВІ ІМІҐРАНТІВ.

ВАШИНҐТОН, 10. жовтня. — Найвисший Суд Злучених Держав, розбираючи справу італійського іміґранта Сальваторе Лаврія, котрий перебував в Америці уже довший час, а котрий, як показалося, поповнив в Італії ряд тяжких злочинів, видав важне для всіх іміґрантів рішенне, на основі котрого уряд Злучених Держав має право депортувати (відправити з краю) кождого чужинця без огляду на те, як довго він побував в Злучених Державах. Річ ясна, що рішенне відноситься лише до чужинців, себто до тих іміґрантів, що не стали горожанами краю.

ЗЕМЛЕТРЯСЕННЄ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ.

ІСПОРТ, Мейн, 10. жовтня. — Після донесення з кількох міст в частині стейту Мейн та канадійської провінції Ню Бранезвік далося нині відчути легке землетрясенє. Здовж канадійської границі й Мейн землетрус дався чути коло осьмої годині рано. Всї доми легко завряслися, а вся посуда задзвонила.

СЛІДСТВО ПРОТИ КУ-КЛУКС-КЛЕН.

ВАШИНҐТОН, 10. жовтня. — Ґенеральний прокуратор (міністер судівництва) Доґерті предложив комітетови денного порядку в палаті послів усі докази, зібрані сим департаментом проти потайної організації Ку-Клукс-Клен.

Голова комітету відбув з ґенеральним прокуратором конференцію, на котрій переглядали сі докази. Ніхто однак не видав ніякої заяви, які саме докази зібрано проти Ку-Клукс-Клен.

Перед сим комітетом має зявитися голова сеї організації, Вілімс Симонс з Атланти, котрий носить в організації офіціяльний титул „Імперіял Визард оф де Ку-Клукс-Клен", себто щось ґейби „Цісарський Чарівник Ку-Клукс-Клена". В палаті послів є тепер аж пять осібних резолюцій, домагаючихся слідства проти сеї потайної організації. Межи сими резолюціями є одна, котра домагається слідства, чи котрий з членів сенату або палати послів не є членом Ку-Клукс-Клена.

Сюди прийшла вістка з Атланти, Джорджія, що Терел, адвокат з Атланти, позвав в суд Ку-Клукс-Клен за 100.000 долярів титулом своєї адвокатської прислуги для сеї організації за оден рік. В позві домагається межи иншим, щоби організація предложила в суді протоколи з так званої Цісарської Ради та виконавчого комітету, а також оригінали статутів організації. Через се всі сподіваються, що процес відкриє нікові факти про Ку-Клукс-Клен.

ЯК СУДДЯ НАЙШОВ ПРАВДИВОГО БАТЬКА?

В Сан Франціско уродилася в одній родині дитина, до якої не хотів признатися рідний батько. Він заявив, що це не його дитина і мати не сміє домагатися від нього ніякої помочі. Мати однак заперечила тому, впевняючи що це дійсно його рідна дитина і подала його до суду. Судія довго не міг рішити справи аж впав на одну думку: він попросив учених лікарів, щоби порівняли кров з дитини і з батька, який до дитини не хотів признатися. Лікарі порівняли кров і оркли що кров дитини є власне та сама, що в батька. отже це є його рідна дитина. Бо треба знати, що кров поодиноких родів дещо ріжниться між собою. Батько, що перед тим підозрівав матір о віроломність, дався тепер переконати, перепросив матір і приняв дитину за свою.

ВОСЬМИГОДИННИЙ РОБОЧИЙ ДЕНЬ В ЕВРОПІ.

Італійська ґазета „Опініоне" (виходить в Філядельфії) подає такий короткий огляд законного часу праці в головних европейських країнах.

В Анґлії все ще обовязує і на практиці всюди переводиться закон про вісім годин праці як найдовший дозволений робочий день; в деяких індустріях він короткий. Були спроби з боку фабрикантів звалити той закон, та не вдалося. За те значно знижено заробітну платню, пересічно о 25 процент в кождій індустрії.

В Франції, в великих індустріяльних центрах закон про обовязковий восьмигодинний робочий день обергається. Одначе на ділі працюють менше, так як через індустріяльну крізу і безробіття праці на вісім годин для всіх немає. Закон не обіймає сільських робітників і при хаборобстві і будові доріг вони працюють десять годин в день. У всіх індустріях заробітна платня, в порівнанню з воєнними часами, менша пересічно о 20 процент.

В Німеччині восьмигодинний робочий день обовязував все дуже строго і робітники вспіли оборонити його й доси, не дивлючись на всі заходи фабрикантів продовжити час праці до десяти годин.

В Австрії й Угорщині в усіх індустріях заведено максимум восьми годин праці. Робітнича платня неустанно підіймається, та лиш тому, що вартість грошей неустанно падає і разом з тим дорожня зростає.

В Румунії (за виїмком Семигорода, де заведено восьмигодинний день) більшість робітників працює що найменше десять годин в день.

В Злучених Державах (за виїмком діточої і в части жіночої праці) ніякого закона нормуючого час робітничої праці немає. Одначе в наслідок умов поміж компаніями і юніями мало не усіх індустріях заведено восьмигодинний робочий день. Та є виїмки. Найскрайнійший і найважнійший виїмок се сталеві заводи і „фандри", де робітники працюють в дві черги, кожда по дванайцять годин.

КАНАДІЙСЬКІ УКРАЇНЦІ В ПРЕМІЄРА МІЄНА

ВІННІПЕҐ, МАН. — Дня 27. м. м. перед полуднем редактори місцевих українських часописий та інші визначні у країнській громадянини мали побаченє з премієром Мієном в його покою в Роєл Александра готелю в слідуючих справах: 1) внесенє дальшої дипльоматичної помочі Канади в справі Галичини, 2) полекші для Українців в набуванню канадійських горожанських паперів і 3) зокрема полекші для українських жінок в набуванню горожанства.

Речником того малого гуртка Українців був ґром. Я В. Арсенич, місцевий адвокат.

У відповіді премієр Мієн росказав, що канадійське правительство досі зробило в справі Галичини і приобіцяв написати про се осібний лист, який можна буде опублікувати.

Щодо набування канадійського горожанства премієр признав, що Українці мають причину нарікати на трудности, з якими приходиться їм набувати горожанські паперн, приобіцяв вплинути на департамент справедливости, аби він найшов спосіб на виеліменованє тих трудностий а також і на се, щоб Українців не зачіпляти до бувших горожан Польщі.

Щодо горожанства українських жінок премієр заявив, що постанови натуралізаційного закона є однакові для всіх жінок, які приїздять з Европи і тому українським жінкам не робиться кривди.

Між присутними у премієра були: М. Стечишин, І. Слюзар, О. Г. Гикавий, З. Бичинський, Т. Д. Ферлей, П. Г. Войценко.

Інтерю тривало одну годину після якої обі сторони з задоволенням розійшлись.

НОВІ ПАНИ ПІД КЛЮЧЕМ.

Завеликі шахрайства при наскованню цукру з Познання арештувано у Варшаві директора Польської Молочарської Спілки Вісьньовского, інжиніра Лісовокого і Гайштора. — Недавно відбувся суд за подібні шахрайства над начальником уряду привозу і вивозу Белжецким. Його видалено зі служби.

КІЛЬКО МАЄ ФРАНЦІЯ ЛІТАКІВ

Після нового пляну військового міністерства Франція має мати 40 тисяч літаків.

БЕЗВАРТНА КОРОНА ВИКЛИКАЛА ПЕРЕЛЯК У ВІДНІ.

ВІДЕНЬ, 10. жовтня. — У Відні настав небувалий перестрах ізза неподіваного спадку вартости австрійської корони. Люди, що мають гроші в банках, беруть банки приступом; витягають корони і продають, за що можуть.

Хто має корони, кувує за них чужі гроші або товари. Ціна за і американський доляр підскочила до 3.000 корон.

БОЛЬШЕВИКИ І ЦАРСЬКІ ДОВГИ.

ЛОНДОН, 10. жовтня. — В тутешніх урядових кругах заявляють, що коли російське большевицьке правительство хоче старатись о якубудь позичку заграницею, то наперед мусить признати всі давні царські довги.

Досі большевики в сій справі не заявили свого ясного і певного становища.

МАДЯРСЬКІ БАНДИ НАПАЛИ НА АВСТРІЮ.

БЕРЛІН, 9. жовтня. — Мадярські банди вийшли з области Бурґенляндя на територію Австрії і виперли австрійську краєву оборону, яка стояла проти них, аж недалеко Вінер Нойштадт.

ВСЯКИЙ ПОВИНЕН КУРИТИ.

Куренє є найсуспішнішим способом вбивання всяких бацилів.

ПАРИЖ, 4. жовтня. — Французька Академія Медичних Наук оголосила звіт, підписаний своїм членом, професором медицини, др-ом Пунтоні в справі уживання тютюну. Цей звіт потверджує і заявляє, що куренє люльки, цигар і цигарет є наймогучнішим охоронним средством перед інфлюенцією, параліжом хребетного стовпа, холерою, дифтерією і тифом. Звіт голосить:

„Довгі досліди доказали, що багато вище вичислених недуг це є в силі устоятися стерилізуючому впливу тютюнового диму довше, як пять мінут; вдихуваний в груди тютюновий дим вбиває мікроби звичайної простуди сейчасово, ще заки вони мають час дійти до носових проходів".

Звіт поручає куренє люльок, наповнених легким тютюном всім жінкам а взиває з натиском, щоб усі доглядачки хорих і лікарі були правом приневолені до куреня коли мають до діла з всякими зараз ливими недугами.

ТЕЛЕҐРАМИ З МАРСА?

Відомий італійський учений Марконі в часі своєї подорожі по Середземному морю ствердив, що радіостація, уряджена на кораблі, приймає воздушні филі далеко довші від найсильнійших филь, отримуваних до тепер. Учені припускають, що филі ці походять з міжпланетарних просторів, а знайшовся також погляд, що радіостація приймала тоді знаки від мешканців на планеті Марсі.

ЦІНА НА ПРИКАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ.

В Ужгороді коштувала в місяці серпні в кільоґрамах: телятину 8 тисяч чеських корон, свинина 16 ч. к., сало 28 ч. к., масло 40 ч. к., сир 8 ч. к., бараболя 1 ч. к., головка капусти 6 ч. к., виноград 8—10 ч. к., сливок 2 ч. к., яблок 2—6 ч. к., грушок 3—7 ч. корон.

„АМНЕСТІЯ".

Польські ґазети пустили поголоску, що польський уряд дав амнестію всім Українцям, що вимігрували до Чехословаччини. Ніби то вони можуть безпечно вертати до краю. Чи не новий підступ, щоби було ким заповнити Домбе і Тухолю?

ДЕ ВАЛЕРА ЗВИВАЄ ІРЛЯНДСЬКИЙ НАРІД ДО ЄДНОСТИ І ВИТРИВАЛОСТИ

В ЗАЗИВІ ДО НАРОДУ ПРОВІДНИК ІРЛЯНДЦІВ КАЖЕ, ЩО ПОБІДИТЬ НЕ РОЗУМ І ДИПЛЬОМАТІЯ ДЕЛЕҐАЦІЇ, АЛЕ НЕПОХИТНЕ І ВИТРИВАЛЕ ТА ЗАВЗЯТЕ СТАНОВИЩЕ ЦІЛОГО НАРОДУ, НА ЯКОМУ ДЕЛЕҐАЦІЯ МОЖЕ ОПЕРТИСЬ.

ДАБЛИН, столиця Ірляндії, 10. жовтня. — Імон де Валера, голова самостійного ірляндського правительства, видав до ірляндського народу відозву з приводу британсько-ірляндської конференції в Лондоні.

В сій відозві він пише:

Співгорожани: — Конференція, яка зачинається між представниками ірляндського народу і Великої Британії, може вплинути на рішучу зміну будучности нашого народу. Вона мати-ме вплив на житє і майно кождої частини ірляндської суспільности.

Не зважаймо на ріжниці в минувшині, але вважаймо тепер своїм обовязком, щоб усі Ірляндці стояли тепер разом за Ірляндію.

Ми тепер сподіваємось, що вікова боротьба між Великою Британією і Ірляндією скінчиться.

Але вирішенє боротьби не залежить ані від наших представників ані від нашого народу, бо ми все тільки стояли за удержанє права народнього, від якого не можна відступити.

Одинокий мир, який може скінчити сю боротьбу, був би мир, який запоручував би право народу і свободу, вартну того терпіння, яке він перебув.

Такий мир не легко осягнути.

Наші представники свідомі того, що жаден їх розум не вистарчить. Длятого вони не мають марних надій і тому теж і наш край не повинен віддаватись пустим надіям.

Мир, який скінчить сю боротьбу, буде здобутий не розумом і дипльоматією, але рішучою постановою народу, що радше прийме смерть аніж покине праву свободу. І лише така постанова народу може помогти нашій делеґації перемогти сили, які стоять проти неї.

Сила, яка стоїть проти нас, ужиє всяких можливих способів, щоби нас ослабити.

Длятого ми мусимо бути осторожні. Ми мусимо бути в найбільшій єдности і ставитися з повним довірєм до нашої делеґації.

За сим я апелюю, до Вас, співгорожани.

НІМЕЧЧИНА КРИЧИТЬ НА ТРИВОГУ З ПРИВОДУ ВІСТОК ПРО ПОДІЇ ГОРІШНЬОГО ШЛЕСКА.

БЕРЛІН, 10. жовтня. — Сюди наспіли вісти, що Рада Ліґи Народів порішила заявитись за поділом Горішнього Шлеска між Німеччину і Польщу.

Ся вістка викликала в цілій Німеччині великий пострах і занепокоєнє.

Преса піднесла великий крик на тривогу.

Канцлер німецького кабінету Вірт на сю тривожну вістку покинув вакації в Баден і швидко вернувся до Берліна. По дорозі задержався він в Оффенбурґу, де виголосив промову, в якій була погроза в сторону Польщі і цілого світа, якби Німеччину скривджено і заграбано їй Горішний Шлеск.

Він сказав:

„У Варшаві хороба заборчости захопила уми Поляків і польський нарід має небаром статись ворогом німецького народу, хотяй вже є смертельним ворогом Росії і хотяй боротьба ще не скінчена на Литві і в Галичині.

„Чи має лежати прокажений політичний труп і між Польщею та Німеччиною?"

Редактор дневника „Берлінер Тагеблят", Теодор Вольф, пише, що колиб докопано замаху на Німеччині через поділ Горішнього Шлеска, то се спричинить мирову війну Німеччини проти Польщі. Тепер — пише він — Німеччина готова до торговельної угоди з Польщею. Але якби поділено Шлеск, то Німеччина виповість Польщі мирову війну. Вона збойкотує Польщу і не пустить через границю найдрібнійшого товару. А притім буде щораз то більше старатися зблизитись до Росії.

Рівночасно грозить він світови, що Німці по других краях зачнуть аґітацію за злукою з Німеччиною. Досі, пише він, наприклад Німці в Чехословаччині годились зі своєю долею, але на будуче вони зміняться, якщо аліянти стануть краяти далі німецьку територію.

СПРАВИ ВИРІШЕННЯ ДЕРЖАВНОГО СТАНОВИЩА СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ.

ВАРШАВА, столиця Польщі, 20 вересня. — Тутешній польський дневник „Ґазета Варшавска" доносить, що в французьких дипльоматичних кругах панує опінія, що Анґлія робить заходи, щоби Найвисша Рада вирішила питанне Горішнього Шлеска, Виленщини і Східної Галичини одночасно.

ЧЕХИ ХОТЯТЬ УПРАВЛЯТИ УКРАЇНСЬКУ ЗЕМЛЮ.

МОСКВА, 6. жовтня. — Чесько-словацький синдикат фабрикантів машин зробив большевикам предложенє, що згодиться управляти 35,000 гектарів землі в Донщині і Кубанщині. Умови предложення такі, що большевики імовірно його приймуть.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:
Three cents the copy.
One year ..... $ 7.00
Six months ..... $ 3.75
Three months ..... $ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.
One year $10.00
Six months ..... $ 5.00
Three months ..... $ 2.75

ПЕРЕДПЛАТА
Поодиноке число три центи.
На рік ..... $ 7.00
На пів року ..... $ 3.75
На три місяці ..... $ 2.00
В Джерзи Ситі і заграницею.
На рік $10.00
На пів року ..... $ 5.00
На три місяці ..... $ 2.75

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДИ!

ОРГАНІЗУЙТЕСЬ ДЛЯ НЕСЕННЯ ПОМОЧІ СТАРОМУ КРАЄВІ!

ВІДСИЛАЙТЕ ЗБІРКИ СЕЙЧАС, І РАТУЙТЕ ГОЛОДНИХ, ХОРИХ, ВДІВ І СИРІТ!

ПОДАВАЙТЕ ДО ВІДОМА ЧЕРЕЗ ГАЗЕТИ, ЩО ВАША ГРОМАДА ЗРОБИЛА ДЛЯ РАТУНКУ РІДНОГО КРАЮ!

АМЕРИКАНЕЦЬ ПРО СПРАВУ ГАЛИЦЬКОЇ УКРАЇНИ.

В нинішньому виданню „Свободи" подаємо статтю филаделфійського адвоката Двайта М. Ловрі, про справу Галичини, яку помістив найбільший филаделфійський дневник „Паблик Леджер".

В сій статті сказано коротко про історію Галичини; про зорганізоване її в українську державу; про її население і про теперішний міжнародний стан.

Про адвоката Д. М. Ловрі пишуть нам з Филаделфії:

„Д. Ловрі се старий дуже популярний адвокат в Филаделфії. Про справи нашої ще перед півтора роком нічого не знав. Втягнули його одного разу Українці на предсідателя, на масове українське віче, яке було скликане в справі протесту проти віддачі Галичини Ляхам, а на якому промовляв від Українського Народного Комітету д. Милтон Райт. Від того часу сей старець так нашими справами заінтересувався, що тепер вже знає як найдоклядніше історію України, а спеціяльно Галичини.

„Пізнавши історію нашого народа і його змагання до волі, він так перенявся нашою справою, що нині станув разом з нами до праці за нашу національну справу. А працює він цілком безінтересовно. Працює він не тілько самий, але також через своїх знакомих Американців, які займають високі становища в правительстві Злучених Держав. Інформує він дуже прихильно про нашу справу і місцевих високих урядників і редакції місцевих американських часописий. — Ш."

За прикладом филаделфійських Українців повинні пійти і другі українські громади в Америці, а коли зєднають для української визвольної боротьби впливових Американців і пресу, то здобудуть для неї американську громадську думку, яка має великий вплив на політику уряду Злучених Держав.

АМЕРИКАНЦІ ПРО СОВІТСЬКУ РОСІЮ.

До Риги прибув із Москви Американець, член запомогового комітету Гувера, який у розмові з місцевими громадськими діячами поділився своїми враженнями про американську працю в Росії.

Американців передовсім здивувала незвичайна розпущеність і легкодухість совітських урядників. Найпростійша пропозиція, найзвичайнійше прохание, яке може бути полагоджене в дві-три хвилини, затримувалось на кілька днів, бо до запомогової акції присмоктались ріжні установи, які ворогують між собою і з яких кожна хоче мати диктатуру над харчуванням.

Наскільки адміністративна анархія є велика, — каже Американець, — видно з того, що коли ми відкрили в Москві своє бюро й вивісили наш білий прапор з червоним хрестом, але в кутку великого прапору поставили ще маленький американський прапорець, то совітські поліцаї звеліли нам зняти маленький прапорець, бо то „контрреволюція", „інтервенція", „втручуванне у внутрішні справи" та инші страховища. Пройшло багато часу, поки центральна влада вирішила спір на нашу користь.

Взагалі до нашої неполітичної й чисто-річевої праці совітська влада поставилась дуже підозріло. На нас роспускались нацьковуючі чутки, до нас часто заходили й типові агенти-провокатори, які обережно випитували: як ми ставимося до совітської влади, до російських генералів, чи нема серед нас еміґрантів, чи не згодимось ми привозити з Америки кокаїн і т. д.

Кожен наш крок контролюють шпигуни, за кожним нашим автом пильно стежать і тричі ми встановили спроби підкупити наших шоферів.

Кажучи по правді, уряд сам дуже мало дбає про голодуючих. Коли перший перелям пройшов і большевики побачили, що людність розбігається й покірно вмірає, але не бунтує, тоді питанне голоду перестало їх далі цікавити. Нічого реального, не рахуючи кількох просто-комічних спроб, уряд не робить. Ми тепер самі себе питаємо, чи справді ми там потрібні й чи буде яке-небудь пуття з нашо праці в обставинах повного безладдя й не бажання працювати? Хто знає, як поставиться до нас влада, коли до Росії прийдуть більші кількости харчів, особливо від Нансена — сеї людини ненаситного честолюбства, яка, на жаль, поставилась до нашої орґанізації дуже вороже?

Як що проект Нансена пройде (він вже пройшов! — Ред.), то можливо, що нас або попрохають слухатись совітської влади або забратися геть! — сумно закінчив Американець.

СІОНІСТИЧНИЙ РУХ.

З ПРИВОДУ 12-го ЗІЗДУ СІОНІСТІВ У КАРЛСБАДІ.

(Спеціяльна кореспонденція „Свободи").

(Як сіоністи вели політику підчас війни. — Визначнійші сіоністичні лячі. — Віяки беруть фонди на свою працю. — Справа жидівського війска. — Гебрайське шкільництво. — Пропаганда.

По двох тижнях бурливих нарад скінчився в Карльбаді (в Чехії) 12-ий зізд сіоністичних жидівських орґанізацій світа.

Се се одинока світова політична орґанізація, яка підчас великої війни не тільки не розбилася (як усі инші світові орґанізації), але — осягнула свою ціль: сотворенне „домівку" на земли батьків, у Палестині. А не була се легка річ. Бо у Палестині Жидів дуже мало, нема навіть 10%. А прецінь Англія, яка відібрала сей край від Туреччини, дала Жидам можність життя й розвитку. Є се знов оден доказ, як міжнародна політика творить умови життя цілим народам на наших очах, — подібно як сотворила держави Грекам, Румунам, Болгарам, Сербам і т. д.

З того видно ясно, що не мають слушности ті, котрі кажуть, що нашому народови нема чого сподіватися від міжнародної політики. Ні. Так не є. Тільки треба ту міжнародну політику знати й брати в ній участь аґітацією й пропаґандою, як се робили всі народи, що колись не мали своїх держав, а тепер мають. У них народів не було й нема таких орґанізацій, котрі всю свою працю оберталиби виключно на те, щоби не дати зібрати засобів на міжнародне заступництво своїх интересів.

Придивімся, як ся справа виглядала у Жидів. Займався нею сіоністичний „Виконуючий Комітет", зложений з 25 членів. Він до війни відбував правильні засідання що три місяці. В часі війни міг ізза перерванни комунікації відбути лише три засідання: два в Копенгазі, одно в Газі. Вся підготовча культурна праця в Палестині велася коштом жидівського культурного фонду „Кедем", на який складався весь жидівський нарід, розсипаний по світі, і богачі й убогі, купці й робітники. З того фонду основано в місті Гаіфа в Палестині жидівську техніку.

В часі війни вели сіоністи переговори з правительствами всіх воюючих держав і велику пропаґанду в усіх державах, які могли заважити на долі їх землі. В Лондоні сиділи їх представники **Соколов і Членов** (російські Жиди), **в Царгороді Якобзон** (данський Жид), **в Ню Йорку др. Левін, в Берліні Варбурґ і Гандтке.** Великі фонди потрібні на ту політичну роботу складали переважно американські Жиди. Вони давали також великі суми, а потрібні на запомогову акцію й на працю Жидів у Палестині. Всім тим кермувало сіоністичне бюро з Копенгаги. На чолі його стояв до р. 1916 **Лео Моцкін,** опісля **др. Якобзон.**

Для країв, які провадили війну проти аліянтів, мали сіоністи инше бюро — в Берліні. Се бюро звязувало також сіоністичні орґанізації не тільки осередних держав, але й Голяндії, Швайцарії, Литви, Сербії, Румунії й Бельгії, (до часу побиття Туреччини) Палестини.

В жовтні 1917 оснували сіоністи ще одно бюро в Лондоні, головно для політичної пропаґанди. Воно стало згодом (від 1. марта 1920) їх центральним бюром. На чолі всего руху стануло трьох людей, які призначували ресортових керманичів і предпринимали найважнійші рішення. Були се **Брандайс, др. Вайцман і Соколов.** Більші комітети викликають тільки багато балаканини, а роботи не дають.

Останний сіоністичний конґрес був надзвичайно інтересний. Правда — повторилося на нім те, що діється на всіх зїздах: перші дні нарад ідуть на менше важні справи, які обговорюється докладно, а потім не стає часу на найважнійші. Але комісії конґресу працювали доволі справно і підготовили зїздови потрібні проекти ухвал.

Зізд ухвалив великий буджет, який буде покритий складками сіоністичних орґанізацій і фондів з ріжних країв.

Крім справи буджету й політичної дебати цікаві були справи 1) жидівського леґіону в Палестині, 2) шкільництва й 3) пропаґанди.

Сіоність **Якобінський** домагався, щоби зізд призначив фонд на удержанне окремого жидівського леґіону в святій земли. Того самого домагалася палестинська група **Поалесіоністичної партії** (зложена з робітників). Проти того виступили поалесіоністичні (робітничо-сіоністичні) партії Европи й Америки тай більшість зїзду головно з двох причин: 1) бо се за коштовна річ, 2) бо Анґлія ледви чи згодиласяб на жидівське війско. Так упав сей плян.

Про жидівське шкільництво в Палестині реферував **др. Люпіс.** В Святій Земли мають сіоністи тепер 135 гебрайських шкіл з 13.000 учеників, одну висшу техніку школу й основують університет. Пята часть усего буджету йде на школи. Крім того анґлійський уряд дає їм на школи 2.000 фунтів штерлінґів річно. Більшість жидівського населення в Палестині говорить уже гебрайською мовою, а молодь тілки нею. Так доконали Жиди діла, в яке мало хто вірив: оживили давно забуту мову своїх батьків, якою не говорив уже Христос.

Президент Соколов реферував справу оснування фахової орґанізації гебрайських письменників з осідком у Яффі.

Справу пропаґанди реферував др. Левін. Він назвав пропаґанду найважнійшою справою, від якої залежить все. Пропаґувати треба свою ідею не тільки між чужими для познакомлення світа, але **передовсім між своїми.** Пропаґанда думок мусить бути зорґанізована. Треба наперед знати, що пропаґувати. Сего не може сказати оден чоловік, тільки ціла комісія. Потім треба вести пропаґанду, устно й письмом, годовно між своєю молодю. До сеї праці повинні приложити рук найліпші сили. Бо пропаґанда то велика річ. Вона вимагає глибокого знання й науки та великих коштів. Бесідник домагався на ту ціль 15.000 фунтів шт. річно (крім грошей, які дадуть окремі орґанізації). Внески його принято.

Політично стояв сей зізд під впливом анґлійської орієнтації. Жиди се нарід, який належить до найбільше нещасних. Тяжке житте на еміґрації, яке нам Українцям так доскулює, хоч треває коротко, провадять Жиди вже тисячі літ. Чужі бачать між Жидами тільки богачів, а не бачать, як богато між ними нужди. І не бачать тяжкого життя цілого жидівського народу на чужині.

Тепер добилися Жиди своєї домівки в Палестині під опікою Анґлії. Добилися тому, бо розумно повели свою політичну акцію.

Не зашкодилоб і нам навчитися від них їх запопадливости й підпирання своїх людей, своїх цілей, своїх представництв. Бо не жертем між собою дібемося своєї держави, тільки спільною працею й спільними жертвами.*)

Др. Осип Назарук.

*) Справа жидівського руху для нас Українців з тим важнійша, що переслідувані Поляками Жиди можуть відіграти значну ролю при творенню нашої державности.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЗАСОПИСЬ „СВОБОДА".

УКРАЇНСЬКИЙ РЕПУБЛІКАНСЬКО-ДЕМОКРАТИЧНИЙ СОЮЗ.

Дневник „Українська Трибуна" виходить у Варшаві) доносить, що в Тарнові (на Мазурщині) створено нову орґанізацію, яку названо: „Український республікансько - демократичний союз". Його метою „консолідація українських сил для боротьби за українську демократичну державність і за збереженне національних і соціяльних здобутків суверенного українського народу".

В основу своєї діяльности на тепер кладе ся інституція „республікансько - демократичний лад на Україні, закріпленне землі за селянством, забезпеченне прав та інтересів робітництва, національна рівноправність, негайне скликане після очищення певної частини території від окупації, орґану народнього представництва, координація праці республікансько-демократичного союза з діяльностю республікансько-демократичних елементів на Україні і за кордоном. До сеї орґанізації приступили такі партії: приднітрянські соціял-демократи і соціялісти-федералісти та професійні орґанізації зелізничників і почтовиків, репрезентовані в Тарнові урядовцями дотичних міністерств Петлюри, та представництво культурно-освітних орґанізацій. Управа сеї орґанізації такі: голова Фещенко-Чопівський, с. ф., бувший президент тарнівської „Ради Республіки", заступники Горбачевський, с.-д., і Біднов, безпартійний, секретар с.-д. Романченко, один з адютантів отамана Петлюри, скарбник Стаднюк, с. ф. Адреса: Тарнів, готель Брістоль.

GALICIAN CONDITIONS AS EXISTING TODAY

Counselor Lowrey Tells What Followed Polish Occupation of Country

To the Editor of the Public Ledger:

Sir—In the "Public Ledger" of September 27 appeared a dispatch from Bemberg, capital of the political and territorial division, by the American Press commonly styled East Galicia, reporting an attempt by a resident layer to shoot the President of Poland, then visiting that city. Subjoined was an explanatory note in part as follows:

The province is populated largely by Ukrainians. The Supreme Council of the Peace Conference, however, awarded it to Poland. There has been a strong Ukrainian agitation for separation in the district.

Philadelphia is the headquarters of an association of American citizens of Ukrainian extraction. Among them are many soldiers of the A. E. F.—not a few with honorable wounds. These persons, my clients, request me to beg you to accept a correction of a clearly inadvertent inaccuracy, which tends to confirm a popular misconception already and unfortunately somewhat widespread.

East Galicia is not now a "province" under any Government. The term itself is a now antiquated geographical, not a political expression. On the collapse of the Austrian Empire, the little country, properly and historically known as Galicia, but for the moment accidentally and popularly called East Galicia, in conjunction with the adjoining district of Bukovina, established themselves in peaceful and unanimous action as an independent and sovereign state, with a democratic Constitution. The official title was and is the West Ukrainian of Galician Republic. It will be remembered that adjoining to the eastward lies Great Ukraine, made into Southern Russia comparatively late, through conquest by men of another racial stock in the east and center. The Galicians and Bukovinians are part of the Ukrainian family, but never were subjected to Russian domination.

The international status of the new state is part of the unfinished business of the Supreme Council. The territory of this diminutive but culturally self-sufficient Commonwealth is the topographical and historic gateway of the East into Middle Europe. The sound politics and continental significance of its present independence, under existing European conditions, are not to be measured by the cheap and empty formula of self-determination.

The current usage "East Galicia" rests on a not unnatural confusion. There was an administrative province of the Austrian Empire styled Galicia. The western portion was almost entirely Polish including notably the ancient Duchy of Cracow. This region the Peace Conference restored to Poland, nobody objecting. The eastern portion is the ancient historic Galicia. The Ukrainians there are 75 per cent. the Jews 12 per cent, and these latter, being long unvexed by pogroms, are loyal to the Polish cause. The country, as they are under like condition everywhere else. The Poles are 12 per cent of population, 11 per cent. Bukovina has a harmonious population, 78 per cent Ukrainian and 16 per cent Jew. The grant total of the combined community is 5,000,000.

This region was the kernel of the medieval kingdom of Galicia-Lodomeria, whose cycle ran through some 400 years. Upon conquest 650 years ago, the Polish King assumed and ever retained the title of Kink of Galicia. Upon partition of Poland, 250 years ago, the Hapsburgs assumed the two dignities, Duke of Cracow and King of Galicia, and preened himself on both to the end.

The Peace Conference postponed recognition of the Galician Republic and refused Poland's demand for twenty-five years' protectorate. They, however, authorized Poland to occupy the country temporarily for military purposes to strengthen the southern extremity of the line against the Bolshevist advance. The Poles promptly drove the civil government into exile and started in to Polonize the country with appalling savagery and ruthless extermination.

The civil government, however, still lives in the hearts of the people. Its headquarters is in Vienna. It maintains a mission in Washington, not yet officially recognized by our Government. The chief of this mission is Dr. Longin Cehelsky. His credentials read: "Diplomatic Representative of Galicia." He is a man of patrician cultivation and democratic purpose; an orator in his own tongue and a vigorous writer in ours; an ardent patriot and an accomplished cosmopolitan.

While the Supreme Council procrastinates and the League of Nations debates, the dying Galicians make what front they can, not to separate themselves from those to whom they have not been joined, but to resist subjugation at the hands of an ancient oppressor, now treacherously turning an international commission into self-authenticated letters of marque.

DWIGHT M. LOWREY.

Philadelphia, October 5, 1921.

(From The Philadelphia Public Ledger, October 8, 1921).

ЩО ЧУВАТИ В РУМУНІЇ.

Румунія, яка перед світовою війною надежала до ряду біднійших держав, по війні дуже поросла в піря. А звісно, що як бідак легким коштом доробиться, то й зачинає тиснути тих, що случайно на якийсь час дістались під його руку. Це ми знаємо на власній шкірі і сотому розкажемо. Так і Румун бере за чуба Мадярів, яких велика скількість припала йому в Семигороді, і наших братів Українців на Буковині, яка також цілковито безправно дісталася в румунські лапи. Подібно використала Румунія той час, коли то Україна була безсильна, і загарбала Бесарабію. Та всі держави знають, що Румунія зросла так лише через хвилеве ослаблення сусідних народів. Військо румунське мало здатне до війни і тому прийде час, що колись ті народи чи держави відберуть собі рідні землі, а Румунія присяде.

До війни в Румунії мали верх пани-дідичі, а хлоп нічого не значив. Та протягом війни, як всюди так і в Румунії народ пізнав, що він значить і добився кращих прав а навіть зумів взяти верх над цілахтою. До теперішного румунського парляменту війшло богато необганкомлених з дипльоматією представників простого народа, а крім цього і богато послів зі свіжо-придучених земель, які не будують лише стараються на кождім кроці шкодити Румунам. Через те в останніх часах Румунія найшлася в великім клопоті, так політичнім як і економічнім. По урядах трапляються численні надужиття, злодійства, — подібно, як у наших сусідів. З цього незадоволеня теперішним ладом хоче скористати ліберальна партія і старається знову захопити владу в свої руки. Але селянський стан приходить до чим раз більшого значіння і певно таки виграє при нових виборах.

Одно, що поратувало Румунію від внутрішнього перевороту та заворушень, то на часо погодженя земельна реформа. Майже вся земля буде віддана селянам, тільки десята частина лишається власністю дідичів. Румунія навмисно так зробила, щоби було як найбільше малих земельних посідачів, щоби в краю не ширилося далі невдоволення через голод земли, а ним і більшовизм, який важ ось-ось мав там вибухнути.

Впрочім знаємо, що політичне положення Румунії не завидне. Румунія не має ніде навколо-себе ні одного приятеля через свою хапчивість. Тому злякалася хоч не хоч з Польщею але як на тім виходить, вже добре видно. З Польщі дістається до неї деморалізація, перекинство і паскарство — а вкінці дорожнеча, бо як знаємо в останнім часі румунські леї дуже стратили на вартости. Бесарабську границю дуже часто переходять більшовицькі відділи та руйнують місточка. А Румунія тільки — протестує, де сама зачіпати більшовиків не хоче, бо боїться війни, в якій могла би втратити все, що так легко здобула. Останні дні принесли вісти, що над румунською границю йдуть більшовицькі відділи. Більшовики певно мусить прийти до війни з Румунією. Тому то покликано вже до Москви ген. Тугачевского на шефа генерального штабу.

Отже як бачимо не дуже сильно а більше штучно стоїть Румунія на своїх теперішних границях і дуже легко може посовгнутися.

ПЕРЕСТОРОГА.

Дійшло до мого відома, що в Бофло Н. Й. і околици, якісь жид чи жиди розпродують знова між нашими людьми шери.

Люди будьте осторожні бо на сих шерах вже неоден з наших еміґрантів добре попікся.

За Бюро Інвестиґаціне
С. Ядловський

ЧИ ЗНАЄТЕ ЯК СТАРИЙ КРАЙ БОРЕТЬСЯ З ЛЯХАМИ?

А САМЕ ТАК:

Ляхи присудили наших робітників та урядовців, наші вдови та сироти на голодову смерть і позбавили їх куснина хліба.

Ляхи позаникали українські школи і присудили наш нарід на вічну темноту.

А НАШ НАРІД В СТАРІМ КРАЮ НАЛОЖИВ САМ НА СЕБЕ НАРОДНИЙ ПОДАТОК.

А САМЕ:

Селянин дає кварту збіжа від кожного морга поля.
Швець пару чобіт.
Кравець одно одіння.
Коваль оден плуг, а інший дає гріш.

І ТИМ РАТУЄ СВОЇХ БРАТІВ ТА СЕСТЕР ВІД ГОЛОДОВОЇ СМЕРТИ, А ДЛЯ СВОЇХ ДІТЕЙ БУДУЄ ВЛАСНІ, УКРАЇНСЬКІ ШКОЛИ.

Який-же податок зложили Ви на визвольну боротьбу нашого народа?

Чи Ви вже купили Бонд Позички Національної Оборони?

Коли ні, так:

Виповніть цю картку і вишлеть її враз з грішми (мони-ордером або чеком) еще нині.

DIPLOMATIC REPRESENTATIVE OF GALICIA, Dept. 2.
1901 Columbia Road, N. W. Washington, D. C.

П. Т. З отсею карткою посилаю на Ваші руки суму $....00, словами ..... долярів як позичку Галицькій Державі. Гроші ці мають бути вжиті Галицьким Урядом, якого головою є Др. Евген Петрушевич, на борбу за визволення Галичини зпід польського панування. Бонд (запис довжний) прошу прислати мені на такий адрес:

ДОПИСІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Петрушевич і самостійність Східної Галичини.

Коли хто має яку уразу до Петрушевича яко особи, то не повинен мати ніякої урази до самостійности українського народу — якщо він почувається Українцем і спричуває змаганням до освободження свого народу з чужого наїзду. Петрушевич яко особа не означає ще тесаме, що справа Східної Галичини, де більшість населення становить український нарід. Тож і визволення Галичини є рівнож визволенням українського народу зпід польського наїзду і дає йому змогу до самостійного політично-господарського упорядкування.

Коли хто особисто терпить щось до Петрушевича, то особисті порахунки повинен поладнати так, що ідея цілого народу на тім не потерпіла. Коли нинішний рух східно-галицьких Українців за освободженє вяжеться з особою Петрушевича, котрого особа являється деяким людям з невідомих причин немилою, то ще тесаме не може означати, що ціла справа українського народу в Галичині має бути для нас байдужною.

Товариші! Нашим обовязком тут в Америці є допомогти змаганням наших братів у галицькій Україні здійснити свій ідеал, котрий являється першою підоймою до здійснення ідеалу самостійности Соборної Україні.

І коли ми нині бачимо, куди галицька справа застрягла і ніхто її не береться витягати, окрім Петрушевича, котрий своїми заявами, протестами, нотами і висиланнєм в ріжні місця своїх делегацій, де та справа мала би бути порушувана, то нашим обовязком тут є поперти сі домагання всіми силами морально і матеріяльно, щоби до цього часу вийшла перед форум цілого світа не яко справа одного чи кількох Петрушевичів, але яко справа, котра дотикається безпосередні життєвих конечностий цілого українського народу. І коли ми нині попираємо змагання Петрушевича в заходах до освободження Галичини зпід Польщі, то се ще не означає, щоб Петрушевич є Галичина, а Східна Галичина то є Петрушевичів загумінок. Ні, так не є. Східна Галичина не є ані Петрушевичів ані жадної партії загумінком. І рівнож попираннє східно-галицької справи через Петрушевича всіми партіями то не означає щоб того, що ті всі партії (які досьвоєнє були) вже переходять до програми тої партії, до котрої належить Петрушевич. Так воно не є. Українські партії повинні поперти Петрушевича в галицькій справі тому, бо вона являється життєвою справою цілого українського народу в Галичині. І мені здається, що нема межи нами такого Українця, котрий був би противний самостійности України, а рівнож України галицької. Анг не має між нами такого Українця, котрий бажав би, щоби Галичина осталася під польським панованнєм раз на все.

І коли освободженнє Галичини бажає собі весь український загал, то кожда партія, котра складається з членів українського загалу, повинна поперти змагання такі, до яких український загал стремить.

Я є певний, що кождий з нас, хто має когонебудь зі знакомих у старім краю, в сім чи в минувшім році дістав листовні відомости зі скаргами, що сваволі і переслідуваням польської адміністрації в сім краю не видно кінця. А вже найбільше даються Ляхи в знаки тим, котрі почуваються свідомими Українцями. І ми чуємо заклики наших братів з тамтого боку: „Робіть, що можете там в Америці, бо ми тут не годні цього робити!" Вся надія галицьких Українців покладається на тих Українців, котрі остались поза границями краю, а особливо на нас, американських Українців. І коли український нарід підняв клич самостійности України і в тій самостійности бачить своє політичне й економічне освободженє; і коли всі українські партії годяться на се, то нашим обовязком тут в Америці є піднести протест против імперіялістичних посягань заборчої Польщі на територію Східної Галичини, як і прочих українських земель: Полісся, Підляшя, Холмщини і Волині.

І хотай тепер закидається Петрушевичови та иншим галицьким і приміпріяльним політичним провідникам їх помилковість, то однак тими накидами колеса історії ніхто не годен повернути взад, аби минувше поставити на тім місци, як воно було тому кілька літ взад.

Через свою помилковість і необачне поступованнє вперед людство доходить до найвисшого степеня культурного розвою і практичного життя. А хто-ж не помиляється в житті?! Хиба той, хто за ніщо не береться, але такий чоловік і помилитися не може, бо не має в чім.

Через попередні помилки ми не повинні попадати в зневіру, бо тим ми доказалиб, що ми не є спосібні до дальшого життя. Бо наше житте тільки хвилево спадахне тоді лише, коли є якісь рожеві надії і вигляди на житте; а коли дише прийде якась поражка або невдача, то всі тратять надію, що все вже пропало. А тимчасом воно так не є. Хвилеве зло витривалою працею можна повернути на добру дорогу. З того виходиловб, немовби український нарід ніколи не бачив ніякої біди; немовби він зріс посеред найбільших достатків і суспільних вигод. Але так воно не є; бо леди чи котрий инший з народів цілого світа переживав такі злидні, як нарід український, відколи тягнеться його історія.

Ми були сильними підпорами кількох держав і народів, почавши від Литви і Польщі, а скінчивши на Московщині й Австрії. І нині ми знова зустрілися з тою самою історією. Тільки що часи змінилися від попередних, але доля стрінула нас одна і тасама. Ми були через нас сильні, і тепер хотіли би бути, тільки що ми собі того не бажаємо. Але коли приходиться будувати свою державність, то між нами виринають такі спірні питання, що чоловік не може зрозуміти, о що нам ходить і чого ми собі бажаємо. З того всего виходить, що нам всюди було добре, тільки в своїй власній хаті нам має бути найгірше; хотяй ми що той своєї хати не маємо. І воно виглядає між нами так, що ще хати нема, а ми вже ємося, хто в ній господарем буде.

За господаря нема нам чого сваритися, бо господарем дому мусить бути той, хто той дім будує; а будує його сам нарід, тож і сам нарід в нім порядкувати мусить!

І коли хто в східно-галицькім питанню не бачить руху цілого українського народу в Галичині, а тільки добачує інтерес самого Петрушевича, то такий чоловік мусить бути сліпоумний або ворог народу.

Я вірю в нарід і в силу його життєвої творчости і тільки життєва сила і творчість народу освободить український нарід та закріпить за ним таку владу і державні порядки, яких він собі буде бажати.

І ту життєву силу наш нарід нині вже показав, бо хотяй побіджений ворогами, то однак у боротьбі не уступає перед ніким. І його голос чимраз дужче змагається і чимраз більше лунає в цілім світі; а світ нині є змушений і заставлений прислухуватися, що український народ заподіялася кривда.

За помощию мусимо оглядатися. Перша поміч — то наша власна сила, а друга мусить прийти з котроїсь иншої сторони. З котрої сторони вона прийде, сего нині твердити не можна, бо не знати, хто її дасть. Той, хто подасть нам помічну руку, той буде союзником українського народу, бо без союзника обійтися не можна! Бо ще і хтось другий мусить поперти українську справу.

І коли світ поважиться знехтувати слушні і справедливі домагання українського народу та вложити на него ярмо чужої неволі, то тоді світ мусить побачити; що без співучасти українського народу в світовому господарстві ніякий мир не є можливий! А сего доконати ми зможемо тільки злученими силами, разом!

Василь Мандзюк.

НЮАРК, Н. ДЖ.

Українське народне віче.

Дня 25. вересня б. р. відбулося в нашій місцевости величаве українське народне віче. Приходимо до призначеної гали. При входових дверях стоїть кількох громадян, впускаючи людий до середини. В гали слухачів повно (около 1.250 осіб).

Кілька мінут до 3-тої являється на галі п. Кузів з д-ром Л. Цегельським. Привитано оплесками д-ра Цегельського, за що він кланяючись дякує. Пан Кузів отвирає віче, жадаючи вибору предсідателя до його перепровадження. Ставлено п. Кузіва і п. К. Багрія. Останний зрікається пропонованого уряду, тож присутні одноголосно вибирають п. Кузіва, котрий покликує п. Станґрида і Костьва-Костура на секретарів віча.

Перше слово говорить др. Л. Цегельський, котрий вносить привіт від 4½ міліона українського народу Східної Галичини. Присутні відповідають оплесками.

Хвиля мовчанки. Втім чути чиїсь голосний гамір у стороні входових дверий. Назначені люди не впускають непрошених гостий, котрі силою хотіли вдертися до середини. Закликується двох детективів. Наші непрошені „герої" цофаються скорше ніж прийшли і занимають „позиції" на дворі попід вікнами вічевої галі. Були се большевики з Ню Йорку, Байони, Джерзи Сіти і з инших поблизких місцевостий. З місцевих большевиків була майже половина, але вони трималися порядку.

Др. Цегельський продовжує свою бесіду, яка тривала півверх три години. Він докладно та зрозуміло представляє живий образ культурно-народного життя України. Найважнійшою цілою галицьких Українців була їх зелізна витривалість у бою з Ляхами, чим вони доказали свою зрілість до самостійного життя. Розділюючи свою промову на осібні точки, бесідник оповідав докладно, як Україні перебрали в ночи з 30. на 31. жовтня 1918 р. владу у Галичині, підчас чого згинули в цілім краю лише два Поляки і один Українець. Тайна в Українців. Боротьба з Поляками за Львів. Злука з Наддніпрянською Україною дня 4. грудня 1918 р. у Фастові. Розбитте українсько-галицької армії. Упадок українського правительства. Східна Галичина для середної Европи в економічнім значінню. В українськім правительстві у Галичині було 180 послів (між ними 150 селян), котрі ухвалили аграрний (земельний) закон, як: поділ землі, лісів, живого й мертвого інвентаря і т. п. При сім др. Цегельський закидує большевикам їхню брехню щодо правительства Петрушевича, наводячи отсей примір: На днях запрашав Пілсудський д-ра Петрушевича на конференцію до Варшави в справі Східної Галичини, на що др. Петрушевич йому відповів: „Забери польське військо і свій уряд із Східної Галичини, а тоді український нарід Східної Галичини відповість на твою шовіністичну умову". З того видно, що др. Петрушевич має чисте імя перед українським народом в Галичині і не робить жадних тайних переговорів з Поляками.

Так був би др. Цегельський говорив ще довго, але знемігся від великої втоми, тож був приневолений свою промову скоротити. На закінченнє він сказав: „Всюди треба було/праці, заки принесеся здорове зерно хісна. Треба було десяток літ тяжкої народної праці, щоби піднести наш нарід на ноги. До будови держави крім ідей і резолюцій, треба ще чогось реального, о що можна би було опертись; треба добрай такого кусника землі, як Східна Галичина. Се має бути Українська Галицька держава. Покажім же цілому світови, що ми є зрілими та здібними до самостійного життя!"

Гомін оплесків рознісся по галі.

Предсідатель п. Кузів вислуховує вічевикам признанне за примірний спокій та запитересованнє обговорюваними справами і покликує колекторок, які зібрали $31.41 на покрите коштів.

Другим бесідником був п. Слободян, головний урядник У. Н. Союза. Привитано його оплесками, за що він подякував. Він у своїй півторагодинній промові зворушив серця слухачів. Представив живий образ бою з Поляками. Представив геройство українських Січових Стрільців. Колиб ся армія була мала амуніцію та медицину, то вона не побоялаб'ся була жадних військ ляцьких, бо кождий український жовнір боровся завзято до загину, бо знав, що коли стратить свою землю раз, то трудно буде знов її осободити. При кінци загрів присутних до зложення народної данички. Закликав рівнож сих, котрі попід вікнами стояли, щоби виреклися чужих богів і вернулися назад до свого рідного народу. В імени 4½ міліона українського народу в Галичині кличе: „До зброї! Визволяймо рідний край! Як ми не допоможемо своїм родимцям тепер, то опісля спаде на нас прокляте, що ми нікчемними були, що запродали свій поневолений нарід. Так отже до діла, як каже Франко: Кождий думай, що на тобі мілінонів стан стоїть!"

Його бесіду нагороджено довгими оплесками.

Після того записувано людий на позичку. На руки п. Т. Каськова зложено доси понад 1.000 долярів. З того видко, що наша громада не спить.

Зазначити тут мушу, що в часі промови бесідників наші „червоні" (не Індіяни!) ходили попід вікнами і пальцями тарабанили об шиби віконо, аби заскривали вікониці. Се вони робили зі злости, що не могли дістатись на галю та розбити віча, бо то їх засада. Певно уравлася їм сим разом „рейда".

На галі був порядок взірцевий. По скінченю віча відспівано український гимн „Ще не вмерла Україна", „Не пора" і „Ми Запорожці". При сім ще зібрано $6.41 на подорож двох українських ветеранів, яко представників до Вашінґтону.

Так наперед! До дальшої праці! Такими вічами здобудемо пошану в чужих, а любов у своїх. Кождий, хто чується Українцем, най стає до спільної праці. Забудьмо давні злидні! Ставаймо рамя об рамя і спільними силами лупаймо ґранітову скалу. Розібємо сю скалу — скорше будемо у своїй визенькій хатині. Не розібємо — не маємо чого і вертатись до рідного краю. Сей Українець, котрий нам шкодить і запродує український нарід Ляхам або Москалям, не втіче від кари, за яку будуть судити його рідні — за зраду народу!

Схаменіться, недолюдки,
Діти юродиві,
Подивіться на рай тихий,
На свою Вкраїну;
Полюбіте щирим серцем
Велику руїну! — (Шевченко).

П. Костів-Костур,
секр. віча.

РОСФОРД, О.

Продаж українських бондів у нашій місцевости.

В неділю, 18. вересня б. р., о. Августин Компордай підчас проповіди виголосив пару горячих і заохочуючих слів про позичку Східної Галичини, стосуючись до поклику, поміщеного українським священиком у „Свободі", щоби і наша українська грамада в Росфорд, Огайо, хоть мала і слаба (незгідлива), не зістала позаду, а постановила нинішну неділю яко день закупна бондів для освободження Галичини. Отець парох попросив усіх присутних в нашій церковці (майже порожній, бо наші Українці за той час воліють спати, або в хоті грати по нинішних сальонах), аби зараз по Службі зійшлися на галю, щоби сю справу ширше обговорити.

По Службі Божій зійшлися всі на галю, де по короткій промові о. Компордая та деяких наших Українців всі згодилися справу народної позички поперти, а рішучасно щоб і телеграму до Ліґи Народів вислати. Відтак вибрано комітет, котрий має занятися телеграмою, та закупкою бондів. Ухвалено, щоби комітетові пійшли від хати до хати наших Українців з Бондами Свободи, щоб потому не казали (як се тут буває): „І я був би купив, але я за се нічого не знав, бо до мене до хати ніхто не приходив".

До комітету зістали вибрані: Григорій Вульчак, предс.; Ігнатій Кушнір, кас.; Михайло Копистинський, секр. Сей комітет зараз по виборі зачав виписувати добровольців на закупно бондів, але що тут не було богато людий, то таки тогосамого дня вечером комітетові пійшли по хатах.

Наша громада, хоть невелика, то зате має богато партій. Майже що друга хата то інша партія та релігійна секта, а коли перейти поміж ті партії та секти в справі народній, загальній, як позичка оборони Галичини, то ті „патріоти" наговорять тільки, що ганьба се пишати та жаль серце стискає на самого думку, що тих людий українська мати родила, своїми грудьми кормила, вигодувала та вислала далеко за море — у вільну Америку, бо в краю вороги Ляхи не давали жити — щоб шукали лучшої долі та помагали визволитися з кайдан старенькому батькови і неміччий мамі та малим браттям і сестрам.

І власне надійшла та пора! той час, коли то наші брати стали до боротьби на житте і смерть проти ляхо-татарських кайдан. Вони житте своє клали в жертву за нас всіх. Неоден з них зістав вічним калікою, з голоду примирає, а ворог його ще з дрюком добиває. Неоден Стрілець або український інтелігент коротке своє житте по ляцьких тюрмах. На пів-вари, вони голод і холод терпеливо переносять. Страшно мучені і побивані на смерть, вони умирають з усмішкою на устах і словами: „О, за волю! Свободу! Ту мою українського народу".

Тисячі наших братів в голоді скитальцями блукають по чужих краях, де були змушені втікати перед переважаючою силою ворога, та терпеливо вичікують хвилі боротьби на житте і смерть з ворогом, за волю і свободу — чию? Нас усіх, галицьких Українців!

Тая та многострадальна Мати Галичина просить теперратунку. Не життя нашого бажає, ані нашого маєтку, але марних пару долярів, які кождий з нас повинен дати, без ріжниці партій і релігії.

Та на жаль, на так воно бувсам дещо дав, але і випросити годі! Прийде комітетовий до його хати та просить: „Пануйте, брате, рідний краю! Купіть бонд хоть за пятку!" А він тобі відповідає: „Дай тай дай! А я що: пійду пастися? Я вже раз дав і нічого нема". Він як у же дасть пятку днесь, то завтра хоче ту свободу бачити. Другий каже: „Не дам! Грішми нічого не зробимо! За свободу треба битися!" Але на якій підставі і з чим, то не скаже. Третий каже: „Та я би дав, але то я не маю гроший (хотяй він є заможний); а, каже, чи то „шюр", що то буде віддане і з процентом?" Як Поляки збирали позичку, то їх жінки покупили бондів по 50 долярів і не питали, чи то „шюр". На нарікуку на себе дав пятьдесять долярів, а на оборону самого себе і цента не дасть, хоть кищеней повні. Четвертий „збадал" в письмі святім (хоть читати не вміє) ще зі старинних часів, як Даниїл сидів у львиній ямі, що то циганство позичати гроші для такого краю, якого в біблії нема. „Як буте Галичина вільна — каже він — то дам. Ви боріться, а як виграєте, то нам таксамо буде вільно, як і вам".

Аж огидно ходити та слухати таких теревенів наших насікомих! Прийшли людиска на вільну землю тай так їм тут в головах повільніло, що треба би аж „реперації" польської жандармерії — лиш на оден день! — то всі зложили би по тисячу долярів на оборону від ляцької погибелі.

Се не є Українці! Се зволоч, смітте, ганьба і закала суспільности! Таких людий не можна навіть називати людьми! Вони видять і чують страшну болючу рану у своїм власнім тілі, та не стараються її лічити. Адже навіть звірина обстоює за своїм породом та лиже свої рани. Се зрадники свого народу, з котрими наш нарід колись стане до порахунку; вибере кукіль з пшениці та викине на смітник.

Слідуючі чесні Українці, патріоти, закупили Бонди Свободи: Максим Завойський і Стефан Завойський (син) по $25; Михайло Крупняк, Михайло Копистинський, Григорій Вульчак, Іван Федчук, Михайло Денько, Осип Афтанас, Антін Янушевич, Йосиф Янушевич, Михайло Палєнчука, Ігнатій Кушнір і Николай Пороховник по $10; Николай Андрищ, Михайло Федьо, Марія Кушнір, Лев Бобак, Антін Масник, Онуфрій Крупняк, Іван Холявка, Михайло Бобак, Іван Бобак і Павло Теплий по $5. — Разом $210.

Обіцяли купити: о. А. Компордай за $50; М. Войнар і О. Невойда по $10; А. Іж за $5.

Честь Вам, українські патріоти в Росфорд, Огайо! Сим Ви доказали любов і вірність для свого народу і краю. Борімся завзято за волю і свободу Східної Галичини та підпомагаймо правительство Е. Петрушевича!

М. Копистинський.

НА УКРАЇНУ

Прямі получення до всіх портів України. Добрий харч і подостатнє. Осібні кімнати. Обширні місця на деку. Всякі вигоди новітних кораблів.

RED STAR LINE

Кораблі відїздають кождого тиждня
Pier 58-62 North River, New York

Finland	Антверп	5. падол.
Zeeland	Шербург	15. жовт.
Kroonland	Плимут	22. жовт.
Lapland		29. жовт.
Samland	Гамбург	15. жовт.
Gothland	Лібава, Данзіг	

Лише 3-та класа:

AMERICAN LINE

Manchuria	до Гамбурґ і Данзіг через Шербург	23. падол.
Mongolia	до Гамбурґ і Данзіг через Шербург	26. жовт.
Minnekada	до Гамбурґ і Данзіг	5. падол.

WHITE STAR LINE

Adriatic	до Шербурґ	2. падол.
Olympic	Саутгемптон	15. жовт.

INTERNATIONAL MERCANTILE MARINE CO.
власник 120 кораблів—поємности 1,300,000 тон.
9 Broadway, New York City або місцевих агентів.

КАЖИ КАЛЬВАРІЙСЬКЕ

Trade Mark Reg. in U. S. Patent Office.

А НЕ „ЛЧНИЧНЕ" АБО ТАК ЗОВИМЕ „ГІРКЕ" ВИНО.

Не дайте вмовити в себе, замість того звісного ліку, безвартісне „Гірке" або иниме „Лічничне" вина. Запамятайте собі добре, що скоро аптикар вспує в тебе вмовити такий лік, то робіть він се єдиноко тому, що на підроблюваних средствах він заробляє більше зиску, і тому він тобі так захвалює такий товар. Рішучо чи-ЛЬНИЙ ШУКАТИ, бо тут ХОДИТЬ О ТВОЄ ЗДОРОВЛЄ.

Світової слави КАЛЬВАРІЙСЬКЕ лічить запір, усуваючи заразом всякі недомагання, які виникуєть ЗАПІР. Не пийте горкої соли, ЗАПІР вилайте пилюльок.

Не пийте так званих „гірких вин", бо вони спричинюють страшні корчі жолудкові, опісля в короткім часі повертає знова стара біда ЗАПІР. Освободіться від тих клопотів раз на завсїгда. Купіть ще нині КАЛЬВАРІЙСЬКЕ ВИНО ЛІЧНИЧЕ, а пересвідчитеся яке воно успішне. КАЛЬВАРІЙСЬКЕ ВИНО ЛІЧНИЧЕ освободить Вас від запору, додасть Вам здоровля, сили і бадьорости. Будете знова веселі, охочі до праці і забави.

ЦІНА БУТЕЛЬКИ $1.00 І 4 ЦЕНТИ ПОДАТКУ.

Не забувайте, що звертаємо тому гроші, хто докаже, що наше КАЛЬВАРІЙСЬКЕ ВИНО ЛІЧНИЧЕ не є таке як пишемо.

Купити можна у всіх аптиках, у наших агентів або впрост від фабрикантів:

D. WROBLEWSKI & CO.,
180 Avenue C,
New York, N. Y.

ГАМБУРГ
Просто до
ГДАНСЬКА І ВАРШАВИ
новими кораблями

ORDUNA	October 22
ORBITA	November 12
OROPESA	November 26

Каюти для женщин і родин
THE ROYAL MAIL STEAM PACKET CO.
26 Broadway, New York
117 W. Washington St., Chicago
або у місцевих агентів.

НОВІ КНИЖКИ.

Не повелося, фарса на 1. дію зі співами і танцями ..... 15 ц.
Після ревту, фарса на 1. дію ..... 15 ц.
Едельайс, образ з життя в 1. акті 15 ц.
Земля, драма на IV. дії ..... 30 ц.
В долині сліз, драма на IV. дії ..... 30 ц.
Доки сонце зійде, роса очи виїсть, драма в 4. діях ..... 40 ц.
Короткий підручник до науки німецької мови ..... 15 ц.
Замовлення і гроші належить слати на адресу:
UKRAINIAN PUBLISHING & PRINTING,
30 E. 7th St., New York, N. Y.
Дмитро Андрейко, завідатель книгарні

НЮАРК І ОКОЛИЦЯ!

В Укр. Робітничім Домі, 57—59 Beacon St., Newark, N. J.
НА ДОПОМОГУ УКР. НАР. ТЕАТРОВІ У ЛЬВОВІ
Укр. Театральна Дружина з Ню Йорку, при співучасти артистки того-ж Театру Юлії Шустакевичевої
В НЕДІЛЮ, 16-ГО ЖОВТНЯ (ОКТОБРА) 1921 Р.
відограє драму в 4-ох діях, І. Тобилевича
МАТИ НАЙМИЧКА
Початок о год. 7-мій вечер. Вступ 50 центів.

ШИФКАРТИ ПОТАНІЛИ О 25 ДОЛЯРІВ.
СТАРОКРАЄВІ СПРАВИ
ПАШПОРТИ
КАРТИ КОРАБЕЛЬНІ
ПЕРЕСИЛКА ГРОШИЙ

РОДИМЦІ! Заки віднесетесь до фірм, котрі іменуються Українцями тільки длятого, що мабуть родилися на Україні, або до таких, що заборгато обіцюють, удайтесь устно або писемно до знаної Вам від літ ПРАВДИВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ НОТАРІЯЛЬНОЇ КАНЦЕЛЯРІЇ, яка находиться у власній будинку і полагоджує внесні згадані справи найтаньше, найскорше і під повною ґваранцією.

T. J. KRYCEY & CO., 329 S. 4TH ST., PHILADELPHIA, PA.

United States Lines
ВІДІДЕ З НЮ ЙОРКУ БЕЗ ПЕРЕСІДАННЯ ПРЯМО ДО БРЕМЕН І ГДАНЬСКА
HUDSON ..... OCTOBER 16, DECEMBER 3
PRINCES MATOIKA ..... OCT. 22, DEC. 10
POTOMAC ..... NOV. 14, DEC. 1
НА БОУЛОГНЕ:
PANHANDLE STATE ..... OCT. 25, NOV. 28, DEC. 27
CENTENNIAL STATE ..... NOV. 10, DEC. 8
ДО CHERBOURG І BREMEN:
Посліпні і найбільші кораблі межи портами Америки і Німеччини.
AMERICA ..... NOV. 1, NOV. 29, JAN. 3
GEORGE WASHINGTON ..... NOV. 8, Dec. 8, JAN. 17
У всіх тих кораблях пасажири третої кляси є приміщувані в каютах з 2, 4 і 6 ліжками. Вони теж дістають добрий і богатий харч кілька разів денно.
Зголошуйтесь до корабельних агентів
UNITED STATES LINES!
45 Broadway, NEW YORK—Phone Whitehall 2050
ROOSEVELT STEAMSHIP COMPANY, INC.
MOORE & McCORMACK COMPANY, INC.
UNITED AMERICAN LINES COMPANY, INC.
Менаджери Плавби
з рамени U. S. SHIPPING BOARD

Григорій КУНАШЕВСЬКИЙ

Представитель всіх Корабельних Ліній.

АДЕНЦІЯ ЗАЛОЖЕНА в 1910 р.

ШИФКАРТИ ДО КРАЮ

через Антверпен, Бремен, Гамбург, Роттердам, Гданьск і Трест, на найлутших і найскорших кораблях.

СТАРАННА ОПІКА ДЛЯ РОДИН.

Пересилка і виміна гроший після курсу дня. ВІДЇЖДЖАЮЧИХ ДО ВИМИНИ ГРОШИЙ НЕ ЗМУШУЄСЬ.

По належні інформації і аплікації на пашпорти удавайтесь до знаного всім від много лїт ГРИГОРІЯ КУНАШЕВСЬКОГО, на адрес:

G. KUNASHEVSKY, 179 E. 3rd ST., NEW YORK, N.Y.

За добру обслугу дістаю від многих подяку, сподіюсь задоволнити і Вас.

ШЛЕМО КОЖДОМУ, ХТО СОБІ ЗАМОВИТЬ НЕЗВИЧАЙНО ГАРНУ ПОВІСТЬ О. КОБИЛЯНСЬКОЇ

В неділю рано зїлє копала

ЦІНА ЛИШЕ 75 ЦЕНТІВ

Замовленя висилайте враз з грішми на адресу:

UKRAINIAN PUBLISHING & PRINTING,

30 East 7th Street, - - - - New York, N. Y.

ПОЧТОЮ ТЕЛЕГРАФІЧНО БАНКОВИМ ЧЕКОМ

СКОРО І БЕЗПЕЧНО ПЕРЕСИЛАЄ ГРОШІ ПІСЛЯ ДЕННОГО КУРСУ

BOSAK STATE BANK

Scranton, Pa.

Приймає ощадностеві вклади почавши від одного доляра, а платить процент від дня вложеня гроший.

Продає Шифкарти на як найлїпші кораблї, на кожду морську лінію.

Урядово і совісно виготовлює краєві нотарільні і правні справи.

У всякій банковій справі пишіть або приходіть до:

BOSAK STATE BANK

Scranton, Pa.

В КОЖДИЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

Шведсько-Американська Лінія

24 STATE ST. NEW YORK CITY

СКОРА ОБСЛУГА ПАСАЖИРСЬКА З НОВОГО ЙОРКУ ЧЕРЕЗ ГОТЕНБУРГ, ШВЕЦІЯ ДО:

ГАМБУРГ І ДАНЦІГ

S. S. DROTTNINGHOLM відходить OCT. 15.

S. S. STOCKHOLM відходить NOVEMBER 12.

ЗНИЖЕНЕ ЦІН ШИФКАРТ ТРЕТОЇ КЛАСИ.

ДО ГАМБУРГА .....$100.00 ДО ДАНЦІГА $110.00

і $5.00 такса.

Подорож тревае дванайцять днів. Пасажири третої класи їдуть в кабінах на 2—4 осіб.

Шведського віза непотрібна.

По шифкарти і по інформації о пашпортах голостіться до зловальних агентів.

SWEDISH AMERICAN LINE: 24 State Street, New York.

CHICAGO OFFICE: 70 Jackson St., Chicago, Ill.

ПЕКЛО В ХАТІ!

З ЖИТТЯ НАРОДА В ОДНІЙ ДІЙ.

ЦІНА 15 ЦЕНТІВ

Замовленя висилайте враз з грішми на адресу:

UKRAINIAN PUBLISHING & PRINTING, 30 E. 7th St., New York.

БАЛТИЙСЬКО-АМЕРИКАНСЬКА ЛІНІЯ

ВПРОСТ БЕЗ ПЕРЕСЛАННЯ З НЮ ЙОРКУ (24)

ГАМБУРГ ..... 3 класа .....$100 | 5 податок

ДАНЦІГ ..... " .....$110 | 5 податок

ЛІБАВИ ..... " $120

ЗНАМЕНИТІ КОРАБЛІ ДОШИРУВОЦІ ВІДПЛИВАЮТЬ

„ПОЛОНІЯ" - 19. ЖОВТНЯ

„ЛІТУАНІЯ" - 2. ПАДОЛИСТА

Також усякі права лінії між Лібав — Данціг — Галіфакс, Канада.

Зарекомендоване місце у наших уважаючих агентів у кождому місті, або BALTIC AMERICAN LINE, Inc., Boston, Mass. Agents, 9 Stradner, New York City. L. W. ALBERS, Gen'l Western Agent, 120 N. La Salle St., Chicago, Ill.

НА ГУЦУЛЬЩИНІ.

Тяжко і чим раз тяжше живеться нашим Гуцулам, що так хоробро боронили своєї рідної землї перед ворогами. Серце кровавиться, як погадаєш, що така чудна цвітка нашого народу гине з голоду, холоду, нужди і нема її кому поратувати. А цеж перла в коронї України.

Розпука проймає ту гарну вітку народа. Що рік, то гірше. Торік „повстання", а тепер посуха. Наші нема, сїна дуже мало. Вже тепер за 6-сяжневий стіжок платять 20 тисяч марок, в червні платилися за 100 кг. кукурудзи 3000 марок, а тепер 10 тисяч. А худоба, ця основа буття Гуцулів, у вала страшно через брак паші. За гроші нічого не купиш: йде заміна торгосля. А у кого нічого міняти, погибай з голоду!

Роботи нема: В Делятині, Стрию, в Самборі визискують нужду Гуцулів і платять по 300 марок денно. А тимчасом сїм пухне з голоду. За таку саму роботу на Буковині платять 50 лїв, себто 1.500 марок денно.

Ще дни зближається осінь, в вже голод доскулює Гуцулам. Одна надія була на жнива. Думали подешевіє збіже, а тут тобі в трое підскочила цїна!

Не диво, що починають попирюватися хороби, головно червінка, дезинтерія. Десь є у світі повітові лікарі, а до нас вже два роки не заглядали.

Є тут американські кухні, але вони зовсім не відповідають свойому завданню. Заледви 10 процент продуктів дістається для дітий, решта буває роздана поміж знайомих в Косові і приємо продається американські дари за гроші.

Та коби то на цуждї кінчилося. Але наші „опікуни" не дивляться на те, що Гуцул голоден, а ще й досолюють йому ріжними переслїдуваннями, які встидався би кождий культурний нарід. Ось примір.

Дня 3. серпня зайшов жандарм з Жабя Сухецкі і ще один панок до вдови Марійки Гелетюк під Сининими і зажадав 2 кілїта масла, розуміється, „продати". Гуцули вже добре знають, що це у таких панків слово „продати". Гелетючка не сподівалася „паничів", тож масла не пристарала. Це дуже обурило Сухецкого. Почав кричати на бідну вдову: „Нема масла, так давай бика!" Поспиував всю худобину, безрогу і загрозив реквізицією. Баба в плач: „Пануньку, помилуйте бідну вдовицю. У мене девятеро дїток сирїт" Та це ще гірше розмолотило Сухецкого і він почав лаяти бідну Гуцулку останїми вличними словами.

Пізнійше відійшов Сухецкі до сусїдних хат, поступаючи так само.

Вже з давна писали українські газети про надужитя комісарів, установлюваних старостством в Косові. Видно, що їх господарка переливається вже за уха всім, коли навіть „Газета коломийска" забалакала про цих комісарів. Староста Яворскі, який так шумно заповів, що посуває їх, зжився з ними, тим більше, що є вигода: поросята, масло і гуцульська бриндзя.

Геометер чи кондуктор з Жабя, вороу Українців, повнить в одній особі і поліцейську службу, на прим. провіряє пересунки або леґітимації у „гайдамаків". На відбудову школи одержав 80 тисяч марок, але покищо за школу ні слуху ні духу. Староста і Відбудова повинні вже раз оцінити заслуги і незвичайні здібности та патріотичні почування п. комісаря і вписати нуваижщу суму. Може би окружний директор Відбудови п. Корнеля звернув увагу на відбудовання школи в Жабю?

Колишній дяк Пшебидовскі, комісар з Криворівні, зробив тепер добрий інтерес. Він головно вистарався „залїзний лист" для Василя Шикерика, який через „повстання" опинився на Чехах. Що значить „залїзний лист" Д. О. Г. Львів, де було спеціяльно зазначено, що за давні провини не буде потягатися до відвічальности, переконався сам Василь Шикерик зараз по переходї границї, коли то він враз із „залїзним листом" опинився в коломийській тюрмі.

Недавно рознеслася чутка, що часть Гуцульщини по Чорний Черемош і по Жабє має припасти Румунії в замін за кусь село біля Заліщик. Староста вислав до громади запит, куди селяне хочуть належати. Гуцули висказалися ясно, що не бажають належати до Румунії і що Польща не має права торгувати українськими землями. Справа ще досі не закінчена.

Так бідує Гуцул на своїй рідній землї, яка має в собі такі богатства, що з них стало би на хлїб для нього і для його дїтий. Та з тих богатств, які кровю поливали його предїда а й він сам, він не має права користати.

Вже другий рік ведеться безпощадне винищування лїсів на Гуцульщині, тих лїсів, що були красою і гордістю українських Карпат. Капіталісти-власники мають одну цїль: здобути як найбільше гроша, уживаючи до праці дешевого робітника Гуцула. Як що не приймиться рабінничої господарки жидівських і польських спекулянтів, Гуцульщині грозить утрата лїсів.

В Жабю та коло Космача находяться нафтові терени і покади грязи та соли. Якесь англійске підприємство при помочі інжиніра Маргулеса робить з Гуцулами контракти на закупно цих теренів. Слід будь-ласка нашим фінансовим інституцїям занятися цею справою і як що не можна цих земель закупити, то принаймнїше піти Гуцулам з порадою, щоби вони не дали себе використати. Інакше станемо слугами чужинців на своїй землї, як у Бориславі.

ВІСТИ З КИЄВА.

Прибувший до Рівного б. завідуючий 2 дитячим українським будинком у Київі п. Ів. Малашівський переказує:

У Київі, перебуває під цю пору б. премієр-міністр уряду У.Н.Р. п. Чехівський. По арештї у Вінниці і перебуванню в київській харківській чека він нарешті по суду зістав оправданий і звільнений з вязниць. У вязниці п. Чехівський був хорий на плямистий тифус. Зараз п. Ч. знаходиться в досить кепських матеріяльних обставинах, має бо щось 2—3 приватних лекцій по історії і з гонорару за них примушений жити. До жадних політичних партій чи угруповань він не належить і взагалї усунувся від усякої політичної праці. Праця лише в Українській Православній Церковній Раді, що при Софійськім соборі, як і багацько українського громадянства у Київі. Щановний професор часом виступає і з промовами на релігійні теми. Останнє казання в Софії п. Чехівського, яки чув оповідач, було на тему сили духа.

З инших українських учених проф. Олександер Грушевський працює як лектор по історії в Кирило Методіївськім укр. гімназії та в комерційнім інститутї.

Поет Гр. Чупринка так само в Київі. Він був арештований ска, але тепер на волї.

Поет Тичина працює у „Всевидатї".

Церковна Православна Рада скликає Всеукраїнський Церковний Православний Собор, головним питанням котрого має бути справа вибору окремого митрополита, що би правити автокефальною православною церквою українською.

Нещодавно в Київі празнувалось свято св. Володимира. Завдяки енерґії українських церковних діячів свято пройшло знаменито: був урочистий церковний жід, співав український хор.

Ціла влада в Київщині спочиває в руках комуністів-українців. Тільки посади, що нікому на них нічого не залежить, часом заміщуються, українцями. Так головою губерніяльного ревкому є Ян Гамарнік — ізукраїнець і ворог українства. В чека головою зразу був Павлов, а тепер Лївіцці. Губвідділом освіти завідує Лежицький якийсь, котрий чуть не завжди в розїздах. Його заступають: Канчеєв, кацап, принциповий ворог українства, що завжди сприяв тільки одним московським школам і закладам та Соколянський — комуніст українствуючий.

У Київі є 19 українських з 1200 душами, дітей, 11 польських та 22 московських дитячих будинків, де виховуються в відповідним дусі діти од 6 до 16 років. Завідує ними всіма особлива секція відварбраза. На чолї цієї секції до недавна стояла С. М. Луначарська, що перейшла до комуністичної партії. Але в самому останньому часі С. Луначарська подалась до демісії. Причиною був конфлікт її з українськими діячами будинків. Взагалі в комуністичних колах була поширена думка, що всі дитячі українські будинки „заражені", „петлюрівським" духом і то тому їх усїх треба скасувати. Луначарська й стала це робити, але як казала, не по своїй волї, а з наказу парткому. Почуваючи себе не в своїй тарілцї, атакована українцями, С. Луначарська уступила з посади. Тепер на її місце призначена жидівка комуністка Кабанік. Ця в першу чергу понасилала політичних інструкторів до всїх будинків, які ще їх не мали і стала настоювать не на правильній постановцї педеґоґічної справи, а на заведенї комуністичних ячеек по бурсах.

У всім відділї народньої освіти все діловодство провадиться по московській за винятком відділу профефіної освіти, де якимсь чудом канцелярія послуговується українською мовою.

Становище Галичан в Київі і в цїлій Совдепії надзвичайно скрутне. Большевики ставляться до них ворожо, звуть їх зрадниками, українською зеволочу. Але решта українського громадянства щиро допомагає їм і всюди за них заступається.

Загальне враження укр. громадянства таке, що якби зараз українці мали таку армію, як колись Поляки мали Галерову, те легко було б зробити повалення большевиків на Україні. Большевизм пережив себе і тримається тільки тому, що нема на Україні кому його пхнути. Н. Г.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ТЕАТРАЛЬНІ ПРЕДСТАВЛЕННЯ

(В сїй рубрицї містимо оголошення театральних представлень, концертів і забав, не подаючи у них точок програми, імен осіб беручих участь і без дошних поклонів).

Платиться 2 цїн. від слова. За більше разів по 1½ цента за слово.

MAHANOY PLANE, PA.

В Maizeville в церковній гали відограють місцеві аматори представленя **СВІДКИ, ВИВОРОЖИЛА І ЧУДОТВОРНИЙ ЛІКАР**, яке відбудеться в **суботу 15. жовтня** для дітий, а в **недїлю, дня 16-го жовтня (листопада)** для старших. Початок о годинї 7-ій вечер. По представленю хор відспіває кілька народних пісень. Режісер представленя і дїрігент хору Теодор Кольонський. На се представленє запрошують всї громадяни Українців з місцевости і з околиць.

Парафіяльний Комітет.

ФАРМИ!

НА ПРОДАЖ — 97 АКРІВ ЗЕМЛЇ З ЛІСОМ

в місті Woodbine, N. J., Cape May County, по 12 долярів за акер, 15 мінут ходу від міста, в місті є 6 фабрик. Голоситись устно або писемно до: 95

T. J. HRYCEY & CO.,

329 So. Fourth St., Philadelphia, Pa.

ФАРМИ НА СПРОДАЖ.

Маємо фарми і лоти на спродаж по дуже низьких цїнах. Лоти в місті Мямі, стейт Флорида, де єсть дуже здорово і люде їдуть на відпоровленє, а фарми за містом дуже урожайні, де родиться всяка городовина і дуже добре продається в місті. О близші інформації прошу удатися до аґента України: **T. KRYNICKYJ, 112 Willow Ave., Olyphant, Pa.** 34,6,8,0

ФАРМА НА ПРОДАЖ.

Фарма 62 акрова, з того 35 доброї землї під ваут. Решта пасовиска з грубим лїсом. Дім на 10 кімнат з муровано винницею, телефон у гаазї. Велика стайня для коров, стодола, стайня на коні, шпихлїр, курник, свинник, шопа на вози. Фарма рівна без каменя; через фарму перетікає річка. На фармі є 1 добра корова, 100 курий, 2 бджоли, 50 бушлїв бороболь, 8 тон сїна. Засїяно 3 акри озимим житом і дрібні тульса. Фарма є віддалена всего 3½ милї від фабричного міста Ром, Н. Й. При головній стезїй дорозї. По милї до трену. Цїна $2.700, вплати $1.600 а решта на річні сплати. Фарма мусить бути спродана в коротким часї. — Маю ще других 25 фарм на продаж по умірковапих цїнах. Бажаючі купити таку і добру фарму, нехай пишуть по інформації листовно або лично голоститься на адресу:

MICHAEL LUBAS,

113 E. Locomotive Ave., Rome, N. Y. 38,9,0,2

ПОЗІР! ВСІ, ХТО ПОСИЛАЄ ЖЕРТВИ ДЛЯ СТАРОГО КРАЮ!

НЕ ЗАБУВАЙТЕ на українське військо, вигнанцїв і бідних студентів в Чехо-Словаччинї, Австрії і Угорщинї!

ДЛЇТЬ ВСЇ ЖЕРТВИ ТАК: на кождих 100 долярів висилайте 66 долярів до Галичини, 22 до Чехо-Словаччини, а 12 до Відня (на Австрію і Югославію). Се буде справедливо!

АДРЕСИ Є ТАКІ:

1) Для Львова грошевий драфт (чекиґати і висилати до: Zemelny Bank Hipoteczny, Pidwale 5, Lemberg, East Galicia, Europe (грошовачне лист з повідомленєм про гроші на адресу: Ukr. Komitet Zenskyj Komitet, Ruska 3, Lemberg, East Galicia, Europe).

2) До Чехо-Словаччини і гроші і листи з інформаціями посилати на адресу: Dr. Stefan Smal-Stocky, Hotel Imperial, Prague, Czecho-Slovakia, Europe.

3) Для Австрії і Югославії так гроші, як лист з інформацією, на що призначені гроші, висилати на адресу: Ukrainischen Hilfscommitee, Strozzigasse 32, Wien VIII, Austria, Europe.

4) Для поодиноких повітів і громад в Галичині (на народні цїли тамкеї) посилати на адреси подані в колегах чи в листах, чи знакомі Вам адреси. Драфт виписувати і посилати на Земельний Банк Гіпотечний у Львові.

СКЛЬКИ ЗАМІТОК ПРО ЗДОРОВЛЯ

(Public Health Service).

Мало не всі сухітники заразились своєю хоробою ще немовлятами або в дитячім віцї. Щоб захоронити дитину від сухіт треба годувати її чистим (настерізованим або цертіфікованим) молоком та яриною, глядіти щоб висиплялася та не перетомлялася, і не допускати її близько до хорих.

—o—

На сухоти нема ніякого „певного ліку" і не поможе ніяка медицина, хочби її як захвалювали і „адвертайзували" в ґазетах. Треба піти до доброго лїкаря або до шпитальо і довго та пильно лїчитися.

—o—

Хто хорий сифілїсом, повинен уважати, аби замість салварсану (в Америцї він називається арсфінемайн) не купувати всяких „фейків". Салварсан дорогий і тому його підроблюють і всяку безвартісну мішанину продають за лік. Недавно відкрито в Ню Йорку цїлий склад таких шкчемних продуктів. Тому ніколи не треба купувати салварсану від незнаних людей і все треба дивитися, чи він правильно випробований в Гіґієнічній Лябораторії Уряду Публичного Здоровя.

—o—

За закаження венеричною хоробою в Америцї карають і цивільні і кримінальні суди. В Оклагомі засуджено мущину на пять лїт арешту за те, що заразив дївчину сифілїсом. В Норт Каролайні суд признав десять тисяч долярів відшкодовання жінцї, котру заразив тою хоробою її власний чоловік.

РУХ У ВІДДІЛЯХ У. Н. СОЮЗА

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. „Зоря", від. 39, сим повідомляє, що на річних зборах, котрі відбулися 1. жовтня б. р. бістав вибраний слїдуючий уряд: Н. Забанчук, предс.; В. Лїбай, заст. пр.; Й. Мартищик, секр.; І. Кука, заст. секр.; Й Кобилянюк, кас.; А. Згорбуйко, заст. кас.; М. Тарнавський і П. Гавриє, просторі; І. Бобецький і В. Мартищик, контрольори; Н. Юрчак і С. Назаревич, лїцяки хорунї; М. Левко, господар. — Й. Мартищик, секр.

МЕКАДУ, ПА. Бр. Сонцестия св. Дїлчи, від. 7, повідомляє, що надзвичайний мітинґ відбувається о 7-мій годинї вечером в суботу, 15. жовтня, в гали церковній при West Elehy str. Всї члени мають на тім мітинґу явитися. — І. Когут, предс.; П. Пухир, секр.

НОРТУМБЕРЛЕНД, ПА. Бр. св. Михайла, від. 357, взиває своїх членів, аби прийшли на мітинґ, котрий відбудеться в домі під ч. 20 Кінґ стр, в неділю, 16. жовтня, о 2-гій годинї полудни. Є важні справа до полагодженя. Котрий з членів не буде на тім мітинґу, той заплатить кару після ухвали. Проситься всїх Українців з Нортумберленд і Сомбурі, щоби були так добрі і прийшли на наш мітинґ бо справа є важна для всїх. — Уряд братства.

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. Бр. св. Михайла, від. 142, повідомляє, що надзвичайний мітинґ відбудеться о 7-мій годинї вечером в суботу, 15. жовтня, в гали під ч. 83 Лївінґстон стр. На порядку нарад є дуже важні справи до полагодженя. Неприхильний член заплатить кару $1.00, а урядник $2.00. — Ю. Цевчук, предс.; А. Дроняевський, секр.

ДАВИД СУПРОТИ ГОЛЯТА.

Не треба пояснювати тим, котрі читали біблїю, хто був Давид а хто Голїят. Однак для тих, котрі не знають, скажемо, що Давид був маленький пастушок до борби з великим силачом? Чому, доказуєте се, то тому, що Давид яко пастушок жив коло корчмарки лїчичих рослин і тим набував силу. Та дечо не потрібно їсти корінь, коли є Бодаков Лїчиче Трке Вино, котре є приправлене з лїчичих зіль або дало силу людському тїлу. Продають його в кождій аптиці або в лїцких ґрасериях. Як би його там не мали, пишіть на адресу: Bosak Manufacturing Co., Scranton, Pa. (Adv.)

КУПУЙТЕ І ЦИРІТЬ „КРОВАВУ КНИГУ"

котрій Уряд Західно-Української Народньої Республики видав на памятї лїт з точними датами, хвацького війства і нисьльства на землях галицької України.

ЦІНА ПРИМІРНИКА 50 ЦЕНТІВ.

Для поширення інформаціи межи Американцїв і чужинцїв про лицьку самоволю, маємо таку саму книжку і в тій самій мові в анґлійскій мові.

Пишіть на адресу:

„СВОБОДА",

83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ПРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

Оголошення женитьби не приймається. — За одноразове оголошення в сїй рубрицї платиться 2 цїн. від слова. За більше разів по 1½ цента за слово за кождочасне поміщення.

Прошу АНТОСЮ СТЕФАНИЧ з Данчик, з села Заболотці, пов. Бродівський ласкаво подати мені свою адресу в важній справі або хто її знає зволить повідомити мене або звернути її увагу на се оголошенє. Пошукуючий є нею з трох осіб, котрі розмовляли з нею дня 75-ій улиці в Ню Йорку. Лист прошу висилати на адресу: J. S. Call Box, 83 Grand St., Jersey City, N. J. 38-9

ПОТРЕБА СЕЙЧАС ХЛОПЦЯ 16 до 18 року, з анґлійською мовою, до штору кушнїрских виробів. Charsky Furier Co., 1402 Lexington Ave., New York City. 38-39

ДЯКУЧИТЕЛЬ ісвитований, маючий дозволену практику пошукує посади: Ласкаві зголошення прошу слати: Diakouczyk, Box 205, Arnold, Pa. 38-41

КОНКУРС.

Потрібно дякочителя в греко-кат. парохії св. О. Николая, в Waterviet, N. Y., сейчас. Кандидат мусить бути компетентним у своїм фазу та виявитись свідоцтвом зорани від дотеперішнього пароха. Платня після угоди. Rev. O. Kowalsky, 2410—4th Avenue, Watervliet, N. Y. 37-3

Котра ґорохія потребувалад учителя тілько дїви учити, прошу голостись: Uchytel, D. D., P. O. New Kensington, Pa. 38-4

НОВИНА!

НЮ ЙОРК І ОКОЛИЦЯ.

З днем 25. сего місяця отвираємо школу так звану ELECTRIAL BURGLARY ALARM SYSTEM, се є наука обведенї електричною системою штору або шапи для забезпеченя від злодіїв. Отже спішіться, бо курс триває тілько один місяць. За так короткий час навчитеся доброго і легкого ремесла та станете експертом-механіком.

Просимо зголоситися по близші інформації межи 6. а 10. год. вечер на адресу: 263 AVE. B., 3-тий фльор, ліва рука до фронту, межи 15 а 16 улицею в Ню Йорку. 35-41

СТІННІ КАЛЄНДАРІ НА РІК 1922 ВЖЕ ВИЙШЛИ З ДРУКУ

ко увагу заслуговує календар видання в память Ів. Франка, з гарним портретом, в прекрасним обрамованю з українських мотивах з трех кольорах. ЦІНА 25 ЦЕНТ. 33-41

Шторники, бенесмени і аґенти хотрі бажають купити більшу скількість просять замовити одразу. На жадане висилаємо 10 ріжнородних календарів за попереднім надісланем $1.50. Замовленя посилайте на адресу:

UKRAINSKA KNYHARNIA

Im. T. SHEWCHENKA,

68 E. 4th Street, New York, N. Y.

ПОЩО ТЕРПІТИ?

Ревматичні, неврал'ячні і мускулярні долягання, скоро вилекшите через негайне ужите

PAIN-EXPELLER

Торговельна марка Реґістр. Уряду Заучених Держав.

Упевнїйтеся чи дають Вам правдивий і звісний понад 50 років.

Глядіть за торг. маркою, ЯКОРА.

Телефон: Dry Dock 1118 і 3637

ДОК. МЕД. МУСІЙ КАДЕЦЬ

50 St. Mark's Pl. (8th St.)

коло Другої Евені

Приймає щоденно: 8—10 рано; 1 пополд.; 6—8 вечер. У неділї і свята 9—1 пополд.

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР

С. М. КАУФМАН, М. Д.

СПЕЦІЯЛІСТ ХРОНІЧНИХ І ВНУТРІШНИХ НЕДУГ І АКУШЕР.

Уділяє поради: від 9 рано до 9 вечер, в неділї до 4 пополудни

111 E. 7th ST., NEW YORK, N. Y.

ДР. Б. ГОГЕНБЕРГ

спеціяліст зі старого краю. Лїчить недуги мущин і женщин, як внутрішні так і зовнїшні. Переводить всякі операциї. Дає недужим безплатну пораду.

DR. B. HOHENBERG

304 — 2nd AVENUE,

межи 19. а 18. улицею

NEW YORK, N. Y.

Години офісові щоденно від 8—10 рано до 8-ої вечер.

Телефон 1882 Stuyvesant

СПЕЦІЯЛІСТ НЕДУГ МУЩИН І ЖЕНЩИН

Говорить по українськи.

Лїчить всї хронічні застрілі слабости мущин і женщин.

ЛЇКАРСКА ПОРАДА ДАРОМ

Dr. ZINS

110 EAST 16th ST., N. Y.

між Irving Pl. & Union Sq.

Год. від 9 рано до 8 вечер.

В неділї від 9 рано до 4 пол.